

616-002.9-058(379.2):356.33

NĚKTERÉ POZNATKY Z PARAZITOLOGICKÉ PROBLEMATIKY U ZVLÁŠTNÍHO KOLEKTIVU

Promovaná bioložka Eva STRÁNSKÁ,
parazitologické oddělení hygienicko-epidemiologického oddílu v Českých Budějovicích

Měli jsme možnost sledovat po 5 let parazitologickou problematiku u zvláštní populace, totiž u účastníků kursu pro negramotné, pořádaného v naší armádě. Zúčastnili se jich převážně vojáci cikánské národnosti, ale i Maďaři, Slováci atd. Většina z nich žila před nástupem vojenské služby na jižním nebo jihovýchodním Slovensku, většinou ve špatných hygienických podmínkách. Zajímalo nás, jak vysoké je zde promoření helminty a prvoky proti vojákům, kteří žijí v normálních podmínkách. Jako srovnávací skupinu jsme volili přibližně stejný počet vojáků v základní službě, kteří jsou zaměstnáni v kuchyních, skladech, prodejnách Army apod. a podléhají tedy nařízení o preventivním vyšetřování na bacilosisťství. Toto vyšetřování jsme v naší armádě po dohodě s epidemiologem rozšířili i o vyšetření parazitologické.

Materiál a metodika

Od účastníků kursu jsme vždy po nástupu odebrali stolicí do zkumavek se skleněnou tyčinkou. Materiál jsme pak zpracovávali obvykle užívanou koncentrační Faustovou metodou. V r. 1963 jsme

pro získání úplnějšího obrazu výskytu střevních parazitů přistoupili i k diagnostice prvoků, a to jak z nativních preparátů, barvených Lugolem, tak z nátěrů, za vlhka fixovaných sublimátalko-

Tab. 1

Přehled parazitů vyskytujících se v obou vyšetřovaných skupinách

Druh parazita	Účastníci kursu pro negramotné		Kontrolní skupina	
	Počet nálezů	% z celkového počtu vyšetřených	Počet nálezů	% z celkového počtu vyšetřených
<i>Trichuris trichiura</i>	256	46	15	2,8
<i>Ascaris lumbricoides</i>	42	7,6	2	0,4
<i>Lambliia intestinalis</i>	21	3,8	31	5,8
<i>Taeniarhynchus saginatus</i>			2	0,4
<i>Strongyloides stercoralis</i>	1	0,06		
<i>Hymenolepis nana</i>	4	0,7		
Celkem pozitivních	324	58,2	50	9,4
Celkem negativních	232	41,7	482	90,6

Tab. 2

Přehled pozitivních výsledků v letech 1960—1964*)

Rok	Účastníci kursu pro negramotné			Kontrolní skupina		
	Počet vyšetřených	Počet pozitiv.	% pozitiv.	Počet vyšetř.	Počet pozitiv.	% pozitiv.
1960	135	58	42,96	—	—	—
1961	114	65	57,01	217	25	11,5
1962	107	70	65,42	193	13	6,7
1963	120	50	41,66	122	11	9,6
1964	80	45	56,25	—	—	—
Celkem	556	288	51,8	532	49	9,2

*) jako pozitivní jsou vzaty všechny nálezy helmintů a z prvoků *Lambliia intestinalis*.

Tab. 3

Přehled ostatních prvoků nalezených u skupiny 122 kuchařů v r. 1963

Druh parazita	Počet nálezů	%
<i>Entamoeba coli</i>	11	9,0
<i>Trichomonas intestinalis</i>	2	1,6
<i>Chilomastix mesnili</i>	2	1,6
Celkem	15	12,3

holem a barvených Heidenheinovým železitým hematoxylinem.

Výsledky

V první skupině jsme vyšetřili celkem 556 účastníků kursu pro negramotné. Z toho v r. 1960 135, v r. 1961 114, v r. 1962 107, v r. 1963 120 a v r. 1964 80.

Do kontrolní skupiny jsou zahrnuty výsledky vyšetření za rok 1961, 1962 a 1963. V r. 1961 bylo vyšetřeno 217 osob, v r. 1962 193, v r. 1963 122 osoby.

Výsledky vyšetření obou skupin, jakož i výsledky výskytu prvoků, sledované u kolektivu 122

kuchařů v r. 1963 jsou zahrnuty v tabulkách 1, 2, 3.

Diskuse

Z uvedených výsledků je patrné, že u účastníků kursu pro negramotné je promoření helminty nepoměrně vyšší než u kontrolní skupiny kuchařů. Příčinu tohoto stavu je nutno hledat především v rozdílných hygienických podmínkách, ve kterých žili představitelé obou vyšetřovaných skupin před nástupem vojenské základní služby.

U skupiny negramotných se vyskytuje nejčastěji *Trichuris trichiura* a *Ascaris lumbricoides*, méně častá *Lambliia intestinalis*. Nálezy *Hymenolepis nana*, *Taeniarhynchus saginatus* a *Strongyloides stercoralis* jsou ojedinělé. Minimální výskyt *Enterobius vermicularis* jsme v přehledu neuváděli, protože používaná Faustova metoda není pro zachycení tohoto parazita vhodná. Domníváme se, že značný výskyt ostatních helmintů dává dostatečně charakteristický obraz o střevních parazitech u vyšetřované skupiny negramotných. V této skupině také procento pozitivních nálezů v jednotlivých letech nekolísá.

Z hlediska epidemiologického je třeba zdůraznit, že kursy pro negramotné se pořádají vždy 2krát až 3krát za sebou ve stejném prostoru, a proto by bylo vhodné provést zde vždy po skončení kursu důkladnou asanaci odpadních zařízení, dezinfekci obytných místností apod.

Souhrn

Vyšetřovali jsme běžnými parazitologickými metodami stolice dvou skupin vojáků, a to účastníků kursu negramotných a zaměstnanců vojenských kuchyní. U prvé skupiny jsme zjistili výskyt *Trichocephalus dispar* ve 256 případech z 556 vyšetřovaných. Výskyt ostatních helmintů a prvoků byl podstatně nižší. U druhé skupiny převládala *Lambliia intestinalis* v 31 případech z 532 vyšetřovaných. *Trichocephalus dispar* zde byl pouze v 15 případech.

Výsledky ukazují, že parazitární infestace není možné v podmínkách armády podceňovat a je třeba jim věnovat náležitou pozornost.

Právě začal vycházet

INDEX RADIOHYGIENICUS,

bulletin zachycující světovou vědeckou literaturu z oboru hygieny záření a biologických účinků ionizujícího záření. Je zpracován metodou permutovaného titulového rejstříku na samočinném počítači Minsk 22.

Časopis vydává Výzkumný ústav hygieny záření

Praha 10, Vinohrady, Šrobárova 48.